

2 pav. Grublėtos keramikos puodo dalis. D. Balčiūno nuotr. 0 10 cm

Fig. 2. Part of a pot with a rough surface.

aplinkoje, žemoje temperatūroje, vienas jų tik apdžiovintas, trapus. Jų viduje buvo sudegusio maisto likučių. Viduje ir išorėje puodai aprūkę. Nė vienam iš puodų nepriskirtinas 17 cm skersmens dugnas. Dar vieno puodo dalis rasta duobėje 140A. Jo anga 25 cm skersmens, pakraštėlis neišreikštas, briauna užapvalinta, išorė stambiai grublėta. Kitose duobėse rasta puodynių pakraštėlių, sienelių šukių, pasitaikė nedidelių indelių lyginta išore šukių. Rastą keramiką galima datuoti nuo I tūkst. pirmos pusės iki šio tūkstantmečio pabaigos.

Preparuotose duobėse rasta naminių gyvūnų kaulų liekanų. Osteologinę medžiagą ištyrė prof. L. Daugnora. Nustatyti galvijų, kiaulės, avies / ožkos ir arklio kaulai, dantys. Yra ir neatpažintų fragmentų.

Kai kurios juodžemio dėmės panašios į stulpavietes. Jose rasti tik smulkūs degto molio tinko gabalėliai. Tai rodo čia buvus gyvenamus pastatus, tačiau dėl daugiamečių gilių arimų jų pėdsakų neradome. Ateityje tikslinga tyrinėjimus tęsti, nes sodų bendrijoje nuolat vyksta žemės judinimo darbai ir statybos.

The settlement site at the foot of the Jaučakiai hillfort site

In 2009 the investigations were continued at the Jaučakiai settlement site (Central Lithuania, Kaunas District). During 8 excavation seasons a total area of 1494 m^2 was excavated. In 2009 101 m^2 were excavated in garden community plot 34. Sterile soil (yellowish sand) was reached at a depth of 35–60 cm from the current ground surface. It contained indications of recent ploughing (Fig. 1). The settlement's cultural layer has survived only in the storage pits and fire sites. In preparing them, sherds of pots with rough surfaces as well as of pots and cups with smooth surfaces were found. 3 pots were partially reconstructed (Fig. 2). The pits also contained domestic animal bones: cattle, pig, sheep – goat, and horse. The investigated site dates to the first half – late first millennium.

Dovilė Baltramiejūnaitė

Žvalgomieji tyrinėjimai Kernavėje, prie Pilies kalno

2009 m. vykdyti žvalgomieji tyrinėjimai KKRD teritorijoje, į V nuo Pilies kalno piliakalnio esančioje kalvelėje (1 pav.). Tyrimai atlikti dėl KKRD direkcijos planų šioje vietoje rekonstruoti Pajautos slėnyje aptiktas 3 viduramžių miesto sodybas.

Žvalgomieji tyrimai šioje teritorijoje atliekami nebe pirmą kartą. 2007 m. G. Vėlius kalvelėje į V nuo Pilies kalno piliakalnio iškasė 17 2x2 m dydžio šurfų (1 pav.), kai kuriuose iš jų rado viduramžiais datuojamų ūkinių duobių, pavienių radinių, patvirtinančių, jog viduramžių Kernavės miesto klestėjimo laikais

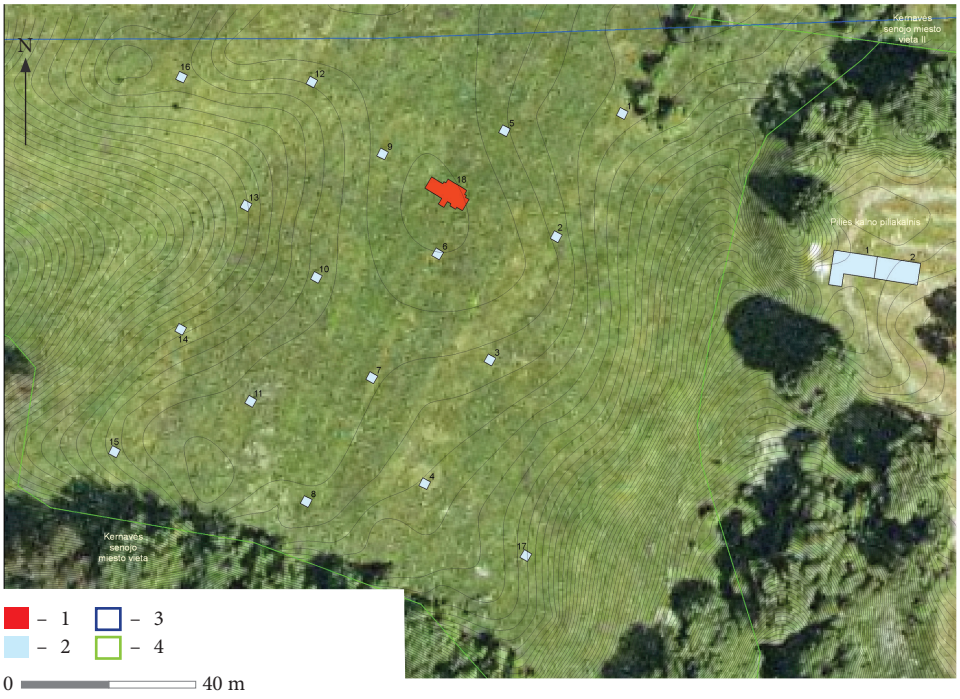

1 pav. Tyrinėtos vietovės situacinis planas: 1 – 2009 m. perkasa; 2 – ankstesnių metų perkasos; 3 – rezervato ribos; 4 – vertybių teritorijų ribos. D. Baltramiejūnaitės brėž.

Fig. 1. Situation plan of the investigated locality: 1 – the 2009 trench; 2 – earlier trenches; 3 – the boundaries of the reserve; 4 – the boundaries of the heritage site.

bent jau kalvos R šlaitas buvo apgyvendintas (*ATL 2007 metais*, V., 2008, p. 127).

2009 m. ištirtas 41 m^2 (3x10 m perkasa su 3 išpjovomis ŠR ir PR sienelėse) plotas yra natūralioje pakilumoje, viršutinėje Neries terasoje, 75 m į V nuo Pilies kalno piliakalnio V pylimo. Tyrinėtas plotas įeina į rezervato teritoriją, tačiau iki šiol nebuvo įtrauktas į archeologinių vertybių sąrašą.

Nuėmus velėną tiriamame plote atsidengė dirvožemis, kuris tęsėsi iki pat įžemio. Šio sluoksnio storis siekė 30–40 cm. Kalvelė, kurioje vykdyti aptariami tyrimai, buvo ariama, tad kultūrinis sluoksnis, neskaitant įgilintų objektų, čia neišlikęs (tą parodė ir 2007 m. šioje vietoje vykdyti žvalgomieji tyrimai). Dirvožemyje radinių nedaug – be kelių viduramžiams skirtinų keramikos šukių, smulkių tinko gabalėlių, daugiausia aptikta dabartinių laikų šiukšlių.

Tirtame plote iš viso atidengti 6 objektai (5 duobės bei 1 stulpavietė) (2 pav.), kuriuos pagal juose rastą medžiagą galimą skirti XIII–XIV a. Panašu, jog šie objektai jų naudojimo metu galėjo sudaryti tam tikrą vientisą struktūrą.

Duobių užpildas panašus – jose gausu stambių tinko gabalų, medžio anglies, gyvulių kaulų, taip pat rasta metalo dirbinių, keramikos. Duobių pirminė paskirtis neaiški, tačiau sprendžiant iš didelio tinko, degėsių kiekio ti-

2 pav. Įžemio horizontas su atsidengusiomis XIII–XIV a. duobėmis. D. Baltramiejūnaitės nuotr.

Fig. 2. The sterile soil horizon with unearthed 13th–14th-century pits.

3 pav. Duobėse rasto molio tinko pavyzdžiai. D. Baltramiejūnaitės nuotr.

Fig. 3. Examples of the clay daub found in the pits.

kėtina, jog į jas buvo suverstos sudegusio pastato griuvenos.

Iš viso tyrinėtame plote surinkta daugiau kaip 40 kg įvairaus dydžio tinko gabalų. Kai kuriuose jų ryškūs lentų, rąstų įspaudai, nulyginimo pirštais žymės (3 pav.). Tinko gabalai įvairių formų – trikampio skersinio pjūvio, plokšti ar netaisyklingų formų. Panašu, jog molis galėjo būti naudojamas pastatų sienoms apdrėbti ar plyšiams užkaišyti, aslai išgrįsti. Kampiniai tinko gabalai rodytų, jog taip galėjo būti užlipdomos vidinės pastatų sienos.

Tyrinėtame plote surinkti 62 molinių puodų fragmentai, kai kurie jų deformuoti ugnies. Rastoji keramika būdinga XIII–XIV a.: molis liesintas smulkiomis grūsto granito ar smėlio priemaišomis, paviršiuje matomos apžiedimo žymės, kai kurių puodų paviršius puoštas horizontalių linijų, bangelių ornamentais.

Tyrinėto ploto įgilintuose objektuose rasta 17 metalo dirbinių ar fragmentų. Didžiąją daugumą radinių sudaro įvairūs geležiniai, rečiau – vario lydinio ar nenustatyto metalo ne-

aiškios paskirties dirbinių fragmentai bei susilydymai. Tačiau rasta ir identifikuojamų XIII–XIV a. dirbinių: ylos, skiltuvas, apkalėlis, sidabrinis masyvus žiedas pinta priekine dalimi bei užkeistais galais.

The field evaluation near Castle Hill in Kernavė

In 2009 an evaluation was conducted in KKRD territory on a small hill located to the W of Castle Hill (Fig. 1). A total area of 41 m^2 was excavated. The cultural layer in the excavated trench had been destroyed. 5 objects were unearthed in the sterile soil: 5 pits and 1 posthole (Fig. 2). The pits contained a large quantity of pieces of daub of various shapes and sizes (Fig. 3), charcoal, metal artefacts, potsherds, and animal bones. Judging from the finds, it is likely that the rubble from a building that burned down was dumped in the pits. The pits date to the 13th–14th century.

Rasa Banytė-Rowell

Žvalgomieji tyrimai Minijos upės mikroregione Dovilų seniūnijoje

Žvalgomieji tyrinėjimai Dovilų seniūnijoje (Klaipėdos r.) vykdyti 2009 m. liepos mėnesį mokslo tyrimų programos „Archeokraštovaizdis“ („Kultūrinio kraštovaizdžio raida archeologijos ir gamtos mokslų duomenimis“) rėmuose. VMSF finansuojamą programą vykdo jungtinė LII, VU ir KKRD archeologų grupė (vadovas V. Šimėnas). Prioritetiniai „Archeokraštovaizdžio“ programos tyrimų uždaviniai 2009 m. buvo naujų gyvenviečių paieška. Pirmiausia ieškota gyvenvietės pėdsakų lauke į Š–ŠR nuo Dovilų piliakalnio. Čia 2009 m. vasario 28 ir kovo 1 d. vykdyti geomagnetiniai tyrimai, kuriuos atliko Kylio Christiano-Albrechto universiteto Geomokslų institutas (tyrėjų grupės vadovė C. Klein), visokeriopai remiant Baltijos ir Skandinavijos archeologijos centrui (direktorius prof. C. von Carnap-Bornheimas, Šlezvigas, Vokietija; autorė jam nuoširdžiai dėkoja). Lauke į ŠR nuo piliakalnio (žemės savininkas G. Kugelevičius) padarius geomagnetinius tyrimus, išryškėjo lauko pakraščiu PV–ŠV kryptimi besidriekiantis anomalijų ruožas. Norint patikrinti šių anomalijų pobūdį, 2009 m. liepos mėnesį vienoje iš jų vietoje tyrinėta 30 m^2 ploto perkasa 1 (taško perkasos V sienos viduryje koordinatės LKS 92 sistemoje: Š 6173361, R 332726). Tiriant paaiškėjo, kad geomagnetines anomalijas nulėmė akmenys, gulėję mišriame žvyro, priesmėlio ir priemolio sluoksnyje, atsidengusiame po paviršinių žemių sluoksniu. Akmenys žvyringoje aplinkoje gulėjo išsidėstę telkiniais, tarp jų plytėjo priemolis. Žvyringo sluoksnio su akmenimis gylis siekė nuo 70 cm iki 0,95–1,05 m. Tai gamtinis Minijos terasos dirvožemio darinys. Archeologiniai tyrimai patvirtino geomagnetometro galimybes, nepaisant to, kad atidengti dariniai geologinės, o ne archeologinės kilmės.

Tolesni žvalgomieji tyrimai vykdyti atokiau nuo žinomų paminklų, kreipiant dėmesį į netirtas mikroregiono vietas. Iš viso iškasti 22 šurfai (78 m^2 bendras plotas). Dalis jų buvo išdėstyta palei Minijos upę, ant slėnio terasos šlaitų (šurfai 3–5, 11–15), Doviluose ir jų apylinkėse, Grikšų, Ruslių kaimuose. Šurfas 10 ištirtas Minijos senvagės slėnyje Rusliuose. Kiti šurfai tirti kalvose tarp Baitų, Stučių ir Jurgių kaimų (šurfai 6–8, 16). Šurfai 1, 2 išdėstyti sri-